

EDUSKUNNAN SIVISTYSVALIOKUNNALLE

Tuottava ja uudistuva Suomi – Digitaalinen agenda vuosille 2011-2020 Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle (VNS 10/2010 vp)

Eduskunnan käsiteltävänä olevaan yllä mainittuun asiaan liittyen Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää kunnioittavasti seuraavaa.

1. Kiinnostavat sisällöt ovat avainasemassa

Valtioneuvoston selonteko Digitaalinen agenda on viime vuosien merkittävin suomalaisen tietoyhteiskunnan tulevaisuutta linjaava kannanotto. Siinä esitettyjä näkemyksiä on siksi tarkasteltava erityisellä huolella. Yksi Digitaalisen agendan keskeisimmistä lähtökohdista on kirjattu asiakirjan kohtaan 86: ”Kulttuuriset sisällöt ja palvelut ovat tietoyhteiskunnassa avainasemassa. Tietoyhteiskunnassa yhä enemmän sisällöistä on digitaalisia ja konvergenssin myötä jaettavissa monessa eri muodossa eri päätelaitteisiin sekä eri jakelukanavia pitkin. Todennäköisesti syntyy myös uudentyypisiä ilmaisun ja kulttuurin muotoja. Digitalisointi mahdollistaa sisältöjen entistä tehokkaamman jakelun sekä uusien tuotanto- ja levitystapojen käyttöönoton.”

Sama lähtökohta sisältyy myös Euroopan komission 27.4.2010 julkaisemaan vihreään kirjaan *Kulttuuriteollisuuden ja luovan alan teollisuuden mahdollisuudet käyttöön* (KOM(2010) 183 lopullinen). Se osoittaa selkeästi linkin teknologian ja sisältötuotannon välillä todetessaan, että ”tieto- ja viestintäteknikan leviäminen riippuu siitä, onko saatavilla laadukasta ja monipuolista kulttuurisisältöä. Kulttuurisisältö siis ratkaisee pitkälti sen, kuinka suuri yleisö hyväksyy kyseiset uudet tekniikat ja Euroopan kansalaisten tietotekniset ja medialukutaidot kehittyvät.”

Tätä taustaa vasten pidämme oikeaan osuneena kohdassa 116 esitettyä johtopäätöstä, että ”suomalaisen tietoyhteiskunnan kannalta on olennaisen tärkeää varmistaa hyvät olosuhteet sähköisen median kotimaiselle sisältötuotannolle”. Olemme myös samaa mieltä kohdan 118 näkemyksestä, jonka mukaan kansainvälisen sisällön ja toimijoiden osuus korostuu, kun uusien jakelukanavien, sisältöpalveluiden ja ansaintamallien myötä koko median sisältötarjonta lisääntyy. Ellei mitään tehdä, käy kuten Digitaalisessa agendassa ennustetaan: kansallisen sisältötuotannon toimintamahdollisuudet kaventuvat.

Sisältöjä tuottava luova työ on viime kädessä yksilöiden toimintaa, jonka tuloksellisuuden kannalta *kannustavuus* on ratkaisevassa asemassa. Luovan työn tekijöille keskeisiä toimintaedellytyksiä ovat esim.

- vahva tekijänoikeussuoja ja siihen liittyvä sopimusvapaus
- oikeuksien tehokkaat toimeenpanokeinot myös internet-ympäristössä
- panostukset luovan alan yrittäjyyteen, innovaatio-ohjelmiin ja tukijärjestelmiin
- kannustava verotus ja oikeudenmukainen sosiaaliturva
- tavoitteelliset vientiprojektit ja kansainvälistymisohjelmat.

Vain elinvoimainen kansallinen kulttuurituotanto ja -markkina voi luoda edellytyksiä sille, että suomalaiset kulttuurituotteet menestyvät myös kansallisten rajojemme ulkopuolella. Suomalaisen kulttuurin menestyksestä voivat huolehtia vain suomalaiset itse. Siksi asia on otettava vakavasti myös silloin, kun laaditaan suomalaisen tietoyhteiskunnan strategiaa.

2. Sähköisen viestinnän tekijänoikeussäätelyyn ei ole tarvetta eikä perusteita

Kohdassa 303 on asetettu Digitaalisen strategian tavoitteeksi sähköiseen viestintään liittyvän tekijänoikeussäätelyn uudistaminen. Edeltävissä kohdissa 294-300 ei ole kuitenkaan esitetty minkäänlaisia perusteluja sille, miksi tällaista erityislainsäädäntöä tarvittaisiin ja millaisia ongelmia se ratkaisisi. Nykyinen tekijänoikeuslakimme on teknologianeutraali, ja se soveltuu yhtä lailla sähköiseen kuin muunkinlaiseen viestintään. Tekijänoikeus sopeutuu ja muokkautuu uusiin teknologioihin ja markkinoihin sopimustoiminnan kautta. Juuri tämä tekee laista joustavan ja kestävä. Digitaalisessa agendassa linjattu päämäärä tarkoittaisi käytännössä *ei-teknologianeutraalin* tekijänoikeussäätelyn tavoittelua. Emme kannata tällaista lainsäädäntöä. Erilliselle sähköisen viestinnän tekijänoikeuslaille ei muutenkaan ole mitään perusteita. Sama koskee sähköisen viestinnän tekijänoikeusdirektiiviä, johon on viitattu kohdassa 206.

3. Hyvitysmaksujärjestelmä on uudistettava vastaamaan todellista kopiointia

Kohdassa 201 esitetään, että hyvitysmaksujärjestelmän uusimista tulee avoimesti pohtia. Olemme tästä samaa mieltä. Suomessa hyvitysmaksukertymä on romahtanut kahdessa vuodessa puoleen normaalitasostaan, vaikkei yksityisen kopioinnin vähenemisestä ole mitään merkkejä. Ensisijainen syy tähän on se, ettei hyvitysmaksun piiriin ole otettu niitä uusia tallennusvälineitä, joille yksityinen kopiointi on nopeaa vauhtia siirtynyt.

Katsomme, että Euroopan Unionin tuomioistuimen 21.10.2010 antaman ns. Padawan-päätöksen (C-467/08) valossa hyvitysmaksuvelvollisuuden edellytyksiä tulee kiireellisesti tarkastella myös Suomessa. Tarvittaessa on ryhdyttävä lainsäädäntötoimiin, joilla hyvitysmaksukertymä palautetaan oikealle ja kopioitavien aineistojen oikeudenhaltijoiden kannalta oikeudenmukaiselle tasolle. Myös sivistysvaliokunta on Valtioneuvoston selonteosta kulttuurin tulevaisuudesta antamassaan mietinnössä (SiVM 11/2010 vp) katsonut, että ”hyvitysmaksujärjestelmää tulee edelleenkin kehittää ja uudistaa niin, että se tukee taiteilijoiden toimeentuloa”.

4. Luvattomaan verkkojakeluun on puututtava tehokkaasti

Internet-piratismi on suurin yksittäinen uhka sisältöaloudelle ja kulttuurille. Sekä suomalaisen yhteiskunnan että yksittäisten etutahojen on otettava oma vastuunsa laittoman internet-jakelun vähentämisestä.

Kohdassa 203 viitataan eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen (HE 235/2010 vp), jonka tavoitteena on vahvistaa ja monipuolistaa luovien sisältöjen luvattoman verkkojakelun vähentämiseen tähtääviä keinoja. Katsomme, ettei hallituksen esityksessä ehdotettu varoituskirjemalli ole riittävän tehokas internet-piratismiin merkittäväksi vähentämiseksi. Tarvitaan myös keinoja reagoida toistuviin oikeudenloukkauksiin sekä riittäviä seuraamuksia niihin syyllistyneille. Lakiesitystä tuleekin täydentää niin, että luvattomasta aineistojen jakelusta epäillyille lähetetyt varoitusviestit rekisteröidään. Mikäli varoituksia ei noudateta vaan luvaton aineistojen jakelu teleliittymästä jatkuu, oikeudenhaltijat voivat tuomioistuimen kautta hakea liittymän tunnistetietojen ja ryhtyä tarvittaessa oikeustoimiin. Rekisteröintivelvoite tulee asettaa ensisijaisesti teleyrityksille, tai mikäli tämä ei olisi mahdollista, esimerkiksi Viestintävirastolle.

5. EU:n laajuista tekijänoikeuslainsäädäntöä ei tarvita

Kohdassa 294 asetetaan tavoitteeksi, että Suomi vaikuttaa edelläkävijänä digitaalisilla yhteismarkkinoilla. Kohdan 211 mukaan Suomi kannattaa myös pyrkimistä EU:n laajuisen tekijänoikeusjärjestelmän luomiseen. Edelleen kohdassa 295 linjataan, että ”monipuoliset sisältöpalvelut edellyttävät tekijänoikeussäätelyn asteittaista harmonisointia, jossa huomioidaan samanaikaisesti sisältötuotannon kannustavuus sekä kuluttajan ja oikeudenhaltijoiden aseman turvaaminen”.

Emme pidä EU:n laajuista tekijänoikeuslainsäädäntöä tavoiteltavana itseisarvoisena päämääränä. Unionin tekijänoikeus on jo pitkälle harmonisoitu seitsemällä direktiivillä. Harmonisointi kattaa käytännössä kaikki ne tilanteet, joissa tekijänoikeuksilla on taloudellista ja käytännöllistä merkitystä. Mahdollinen lisäharmonisointi tulee jatkossakin kohdistaa vain niihin tilanteisiin, joissa sille on tosiasiallista tarvetta. Suomen edelläkävijyyden EU:n laajuisen tekijänoikeuslainsäädännön tavoittelemisessa ei ole toivottavaa eikä perusteltua.

Helsingissä, tammikuun 18 päivänä 2011

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y.

Katri Sipilä
toimitusjohtaja

Martti Kivistö
edunvalvontajohtaja